

Beskrivelse

over Aardalselvens Vasdrag i Hjelmeland Præstegjeld Ryfylke Fogderi Stavanger Amt 1876

I Vassdragets naturlige Beskaffenhed

a) Hvor lang er elven?	a) 4 1/2 Mil; 49 Km.
b) Nedslagsdistriktet?	b) 4,2 kvadratmil, tilsvarende 510 km ² (formentlig ved Hovedvasdragets og Tysdalselvens Samløb).
c) Er Elvens løb stridt eller langsomt?	c) Stridt, undtagen mellom Bergeland og Næs 1/4 Mil hvor langsomt.
d) Danner den Søer? Hvilke? Hvor store?	d) Nei, undtagen Bergelandselven (Tysdalsvandet, 1 Mil langt).
e) Hvorledes er Elvebunden beskaffen ?	e) Stenet, undtagen mellom Bergeland og Næs, hvor den er for største Delen sandet.
f) Er Vandet klart eller urent ?	f) Klart.
g) Har elven gode Gydepladse ? Disses udstrækning og beskaffenhed ?	g) Nei, undtagen mellom Bergeland og Næs, hvor Laxen gyder jevnt nedover paa den hele Strækning; forresten hist og her hele Elven nedover. Nedenfor Bergeland gaar Elven flaa med faa Høle, videre i dens første 1/4 Mil, hvorfor det antages, at den største Del af den gydte Rogn driver ned i Søen.

II Hindringer for Laxens Opgang

a) Hvorlangt kan Laxen gaa i Hovedelven?	a) Jupingsfos, 1 Mil fra Mundingen.
b) Hvorlangt i enhver avf Bielvene?	- Simonnæs 1890: Dybinghølfos 13 Km fra Søen.
c) Findes der nedenfor dette sted nogen Fos eller annen Hindring, der vanskeliggjør eller for nogen tid standser Laxens Opgang ?	b) I Bergelandselven henimod 1 1/4 Mil, omkring 1000 Alen ovenfor Tysdalsvandet.
d) Hvor høit er det (de) Fald, der afskjærer Laxens videre Opgang?	c) Nei.
e) Er det praktikabelt at bringe Laxen længere op?	d) Jupingsfos omkring 30 Fod og ovenfor Tysdal en Urd og Fos i Fos, der kommer ned fra Fjellet.
f) Hvorlangt kan den isaafald gaa?	- 1894: I Skriv af 24/10 93 skriver Landmark: "Dybinghølfos er ca. 4 m. høi, langstrakt, delt i to Afsatser. Under gunstig Vandstand kan Laxen stundom passere Fossen og gaar da til Rusteinen, en større fra Fjeldet nedfald Sten, som opstuver Vandet, saa Fisk ei kan gaa længere. Fra D. til R. ca 250 m, Faldhøiden ved R. ca. 3 m. Ovenfor R. er der et 125 m langt, stridt og storstenet og vanskelig passabelt parti. Lidt ovenfor igjen den smukke Svarthøl; derefter ca. 1/2 km meget strid op til Sendingsfossen, der er 60 á 70 m høi. - S. anslaaer løselig Omkostn. ved at bringe Laxen til Svarthøl til 5-700 kr. Bortseet fra Svarthølen vil den indvundne Strækning være omtrent verdiløs".
g) Beskaffenheden af den derved indvundne Elvestrækning?	e) Nei.

III Elvens Tidsforholde

- a) Naar begynder Laxen at gaa op i Vassdraget ?
- b) Naar opphører Opgangen ?
- c) Hvormeget tidligere sees Laxen i Vassdragets nederste Del end i dets øverste Del ?
- d) Fangsttidens Begyndelse, Kulminasjon og Ende ?
- e) Naar indtræffer Gydetiden ?
- f) Vides det, naar Laxyngelsen udvandrer ?
- g) Pleier der være mange Vinterstøinger, og naar udvandrer disse ?
- h) Naar pleier Elvens Flomtider at indtræffe ?

- a) *Sidste Halvdel af Mai, dog varierer dette noget efter som Flommen indtræffer.*
- b) *Omkring Michaelis.*
- c) *Henimod en Maaned i Hovedelven og i Bielven (Bergelandselven) viser den sig ikke paa Elven ved Tysdal førend i Slutningen af Oktober; naar den skal gyde.*
- d) *Begynder strax ved dens Opgang, men best i Juli og August og varer hele den tilladte Tid.*
- e) *I første Halvdel af Oktober.*
- f) *Nei, man antager der ved Høstflommene, er vistnok feilaktig.*
- g) *Mange, især i de Aar der Kulden indtræffer tidlig. De udvandrer med Vaaflommene naar Trærne begynder at sætte Løv.*
- h) *Her som paa andre Steder paa Vestlandet, nemlig ved Isløsningen, men de største Flomme, naar Varmen begynder at virke paa Snøen i Fjeldene, hvilket er for de Elvers vedkommende, hvis Kilde ligger høit tilfjelds i almindelighed ikke førend omkring St. Hans.*

IV Fangstforholde

- a) Hvilke Fangstredskaber bruges, og hvilke ere de vigtigste ?
- b) De Fiskeberettiges Antal ?
- c) Hvormange af disse benytte sin Ret ?
- d) Er Elven skikket til Sportsfiskeri ?
- e) Er den, eller har den været bortleiet til Sports mænd ? For hvilken Sum ?

- a) *Slø (slye), Garn, og Stang. (1 Slø i Hovedelven og 1 i Bielven) og ere de vigtigste de 2 Sløer.*
- b) *50.*
- c) *12*
- d) *Ikke videre (for faa Høle og for lys Bund).*
- e) *Nei.*

V Laxemængden m. V.

- a) Inneholder Elven mest Lax eller Sørret ?
- b) Fangstens Størrelse i de sidste Aar ?
- c) Har den tidligere været større eller mindre ?
- d) Hvad Antages være Aarsagen til Forøgelsen eller Formindskelsen ?
- e) Hvorledes anvendes Fangsten ?
- f) Salgsprisen ?

- a) *Lax, af Sørret meget lidet. Laxen opnaar en Vægt af 4 bismerpund, og Sørreten 12 Mark.*
- b) *100 bismerpund.*
- c) *Større.*
- d) *Kilenøternes Anbringelse i Aardalsfjorden.*
- e) *Saltes.*
- f) *Ingen.*

VI Om andre Fiskearter end Lax og Sørret
m.V.

- a) Hvilke andre Arter findes i Vassdraget ?
- b) Ere disse Gjenstand for Fangst ? Naar ? Hvor ?
Hvorledes ? I hvilken Udstrækning ?
- c) Kan den i Elven forekommende Laxerace skjel-
nes fra andre Laxeelve i Omegnen ? Hvorledes ?

a) Ferskvandsørret, hvoraf lidt i Hovedvasdraget, men ikke ubetydeligt i Bielven, nemlig i Tysdalsvandet hvor Ørreten skal være fisket paa 1 bismerpund. I Tysdalsvandet findes ogsaa Rør paa 1 á 2 Mark; men meget lidt Aal.

b) Vist ubetydeligt og fanges om Sommeren og Høsten da helst i nordre, øvre Ende af Vandet.

c) -

1876
F. Baade
(sign)

(Kommentarer 1894 ved A. Landmark)